

Til:

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Oslo, 23. oktober 2017

Høringsuttalelse: Forskrift om skogbehandling og skogsdrift i Oslo og nærliggende kommuner, og endring i forskrift 29. mai 2015 om planlegging og godkjenning av landbruksveier

Sammendrag

- Forslaget til ny forskrift svekker ivaretagelsen av naturverdiene i Oslomarka. Skogeiere får økt frihet til å hogge uten søknad og kontroll. Frivillige organisasjoner som ivaretar Markas verdier mister muligheten til å klage på hogster, fordi det ikke vil foreligge kommunale vedtak som kan påklages.
- Forslaget må tilpasses til og forankres i markaloven, og ikke slik som i dag: kun i skogbruksloven. Forskriften må eies av både Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet.
- Forskriftens geografiske virkeområde må opprettholdes, slik at nærskogene fortsatt omfattes av forskriften.
- Juridisk bindende miljøkrav må opprettholdes i stedet for å svekkes, disse må ikke henvises til frivillig sertifisering eller andre skogforskrifter.
- All hogst, også den på under 10 da, må være meldepliktig og klageadgangen for naturvern- og markaorganisasjonene må opprettholdes.
- Skogoppsynets viktige veiledning og kontroll må styrkes og ikke svekkes.
- Av hensyn til friluftsliv, naturopplevelse og naturvern er det uakseptabelt å tillate gjødsling av skog og markberedning i Oslomarka.
- ØV mener at forslaget til forskrift, inkludert nytt hjemmelsgrunnlag, må endres så mye at det vil kreve en ny høring. Den nye forskriften må innebære en skjerpelse av hensynene til friluftsliv, naturopplevelse og biologisk mangfold ved skogbruk i Marka, i stedet for en svekkelse. ØV imøteser et nytt forslag som styrker, og ikke svekker, naturverdiene i Norges viktigste og mest helsebringende skogsområde som brukes av over 1 million mennesker.

Innledning

Østmarkas Venner (ØV) med sine over 4000 medlemmer har som formål å bidra til å bevare Østmarka som natur- og friluftslivsområde for dagens og kommende generasjoner. ØV skal blant annet arbeide for å bevare markagrensa og ta vare på Markas innhold, ved å hindre tekniske inngrep som forringer Østmarka som naturområde. Vi vil også sikre det enkle friluftslivet og unngå motorisert og støyende aktivitet i Marka.

ØV takker for muligheten til å uttale seg om forslag til ny markaforskrift for skogbruket. Endring av skogbruket i Marka, slik at hensynene til friluftsliv og naturopplevelse skulle veie tyngre, har helt siden foreningen ble opprettet for over 50 år siden engasjert foreningens medlemmer.

Det var en gledens dag for alle som bruker Osломarka da markaloven ble vedtatt i Stortinget våren 2009. Men det var ett stort skår i gleden; skogbruket var unntatt fra loven. Som et plaster på såret ble vern av eventyrskoger tatt inn som en egen paragraf. Stortinget lovet dessuten at markaforskriften skulle revideres og tilpasses formålet i markaloven. *Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.*

Vi vil innledningsvis sterkt beklage at det har tatt hele åtte år å revidere markaforskriften, stikk i strid med hva vi ble forespeilet da markaloven ble vedtatt. Videre forventet vi en skjerping av forskriften, slik at markalovens formål ble mye bedre ivaretatt. Det motsatte har imidlertid skjedd. Forslaget innebærer en klar liberalisering av skogbrukets næringsvirksomhet, på bekostning av friluftsliv og naturvern. Dette kan ikke aksepteres i Norges viktigste og mest helsebringende skogsområde som brukes av over 1 million mennesker.

Våre forventninger til den nye markaforskriften

Nedenfor gjør vi rede for våre viktigste synspunkter angående forslaget som er på høring. Vi viser også til høringsuttalelser fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) og de nasjonale natur- og miljøvernorganisasjonene; NNV, WWF, NU, Greenpeace og Sabima. Disse går i detalj inn i flere sider av forskriften. Vi er enige i deres synspunkter.

1: Forskriften må hjemles i både markaloven og skogbruksloven

Dagens forskrift har flere bestemmelser som skal sette rammer for et bærekraftig skogbruk og sikre en hensynsfull bruk i forholdet mellom skogbruksnæring, naturvern og friluftsliv i Marka. Disse hensynene er hjemlet i skogbrukslovens § 13. Etter at forskriften ble utarbeidet er altså markaloven vedtatt. Markalovens § 12 gir hjemmel for å gi forskrifter om hensynsfull og bærekraftig bruk. Østmarkas Venner mener derfor at det er logisk og svært viktig at forskriften forankres i markaloven § 12 på lik linje med skogbruksloven § 13. På den måten sidestilles hensynene i markalovens formålsparagraf med hensynene til skogbruket.

Hjemlingen vil da lyde slik: *Fastsett av Landbruks- og matdepartementet xx. xxxx med heimel i lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) § 13 og Klima- og miljødepartementet med heimel i lov 12. august 2016 nr. 79 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) § 12.*

Det følger også av dette at omtale av dispensasjon og endringer jf. dagens § 8-5 og 8-6 i ny forskrift må lyde som følger: *Landbruks- og matdepartementet kan i samråd med Klima- og miljødepartementet gi dispensasjon fra denne forskrift. Landbruks- og matdepartementet kan i samråd med Klima- og miljødepartementet gjøre de endringer som måtte vise seg nødvendige.*

2: Forskriftens virkeområde må opprettholdes

ØV mener at det er svært viktig at den eksisterende forskriftsgrensen skal videreføres. Dette fordi flere av nærskogene som det er knyttet særlige bruksverdier til, ligger utenfor markagrensa. I Østmarka er dette særlig viktig i Enebakk, fordi store skogsområder i nærheten av tettstedene Flateby og Ytre Enebakk ikke blir omfattet av forskriften. Markagrensa er en byggegrense og ikke ment som en grense for virkeområde for markaforskriften.

3: Miljøkravene må opprettholdes og beholdes samlet

Forslaget til ny forskrift medfører at paragraf 3 i dagens forskrift fjernes helt, med den begrunnelse at dette fanges opp av det generelle regelverket. Skogbruket har de siste årene vedtatt flere forskrifter som regulerer skogbruket i hele landet. Bærekraftforskriften for skogbruket av 2006 og Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier av 2015 er eksempler på disse. Mye av de nye forskriftene ser vi som positive føringer for all skogsdrift, men vi mener det er uheldig at skogbruket i Marka – slik forslaget er – vil omfattes av tre ulike forskrifter i stedet for dagens forskrift hvor alle miljøhensyn var samlet i paragraf 3. Vi mener dessuten at lovverket og forskriftene det vises til ikke fanger opp alle miljøhensynene i dagens forskrift. Dagens paragraf 3 inneholder flere miljøhensyn som *ikke* fanges opp i det generelle regelverket:

- Målsettingen om at skogens økologiske mangfold og funksjoner bevares
- Variasjon skal tilstrebes med hensyn til treslag
- Undervegetasjon, døde og døende trær bør inngå som elementer i skogen
- Det skal vises særlig hensyn til friluftslivet
- Skogbildet skal opprettholdes på øyer, halvøyer, koller, åsrygger, rabber og berghamre, samt fuktskog og sparsomt tresatte myrer
- Formålet med kantsoner er videre her enn i de generelle bestemmelsene, og målet om å bevare kantsonenes funksjoner er vesentlig tydeligere
- Arters levevilkår (3-4) er strengere formulert i markaforskriften enn i de generelle reglene. Her skal det tas hensyn i alle kjente lokaliteter for truede og sårbare arter, men skogbruket i sertifiseringen – understøttet av bærekraftforskriften, aksepterer ordinær hogst i naturtyper av B- og C-verdi (83 prosent av alle naturtyper), og fraskriver seg ansvar for kategorien «nær truet» i rødlisten for arter
- Markaforskriften gir også strengere begrensninger på hogst i perioder da aktuelle dyre- og fuglearter er spesielt sårbare (eks. yngletida)

Vi mener derfor at paragraf 3 bør beholdes, siden naturvern- og markaorganisasjonene, skogeiere og entreprenører som arbeider med hogst, da får en samlet oversikt over hvilke miljø- og friluftslivshensyn som gjelder i Oslomarka.

4: All hogst må være meldepliktig og klageadgangen må opprettholdes

Etter forslaget kan skogeier sette i gang flatehogst på inntil 10 da uten å melde fra til kommunen. Kun flatehogster mellom 10 og 30 da (50 da nord i Nordmarka) blir meldepliktige, men uten krav om godkjenning og vedtak i kommunen. Dette betyr at naturvern- og markaorganisasjonenes mulighet for å klage på hogstplaner bortfaller, fordi en klage juridisk sett må være forankret i et kommunalt vedtak. Bortfall av klagemulighet svekker organisasjonenes mulighet til å målberne friluftslivets, miljøverdiens og idrettens interesser i Marka. Forslaget innebærer dermed en alvorlig svekkelse av organisasjonenes mulighet til å ivareta sine oppgaver som «vaktbikkjer og ombudsmenn», og kan føre til at viktige natur- og friluftslivskvaliteter går tapt.

Forslaget svekker også muligheten for å ta vare på naturmangfoldet, både ved at naturmangfoldlovens generelle aktsomhetsregler ikke vil bli vurdert for hogster mindre enn 10 da og i de hogstene mellom 10 og 50 da hvor kommunen ikke finner grunn til å fatte vedtak. Organisasjonenes og allmennhetens reelle og formelle rett til medvirkning gjennom klager, utgjør en sikkerhetsventil for naturmangfoldet, men kommer kun til anvendelse dersom vedtak blir fattet. Det må være et ufravikelig krav at alle hogstmeldinger vurderes etter paragrafene 8-12 i naturmangfoldloven.

Vi viser i den sammenhengen til at mange viktige lokale naturverdier i Marka er reddet fordi særlig NOA har klaget på hogstplaner og dokumentert forekomster av rødlistearter. NOA har de siste sju månedene undersøkt 26 områder der skogeierne og skogoppsynet hevdet at det ikke fantes naturverdier. Fire av områdene var allerede hogd før man rakk fram. 17 av områdene hadde rødlistearter og fire av områdene huset også kritisk truede arter.

Vi har forståelse for at søknadsprosessene kan være ressurskrevende for skogbruket. Vi støtter derfor forslaget om at hogstene skal meldes inn på en nettportal hvor alle relevante miljødata og kart fremgår. ØV mener at det fortsatt skal være meldeplikt på alt areal som skal sluttavvirkes. Dette vil medføre at forvaltningen får kontrollert alt areal før hogster iverksettes. Ved å opprettholde dette, unngår vi at grunneier gjør tilpasninger i flatestørrelsen for å unngå meldeplikt.

ØV mener at nettportalen ikke erstatter behovet for at kommunene skal fatte vedtak om alle hogstmeldinger. Kun retten til å klage på kommunenes godkjenningsvedtak gjør at sakene kommer inn til Fylkesmannen i Oslo og Akershus for mer prinsipiell vurdering.

For ØV er det et absolutt krav at det er åpne og transparente prosesser med god medvirkning fra sivilsamfunnet, slik at vi unngår at naturopplevelseskvaliteter og verdifullt biologisk mangfold går tapt.

5: Styrket veiledning og kontroll

Forslaget innebærer at skogoppsynets tidligere og viktige oppgave som veileder og kontrollør blir redusert. Selv om den lokale skogbrukssjefens behandling av søknader om hogst tidligere kunne være ganske overflattisk, for eksempel i vurdering av et områdes biologiske verdier (ref. svakheter ved MIS-registreringene påpekt av NOA), innebærer det nye forslaget en stor svekkelse av skogbrukssjefens viktige oppgave som veileder og kontrollør. Den gamle forskriften forutsatte en aktiv deltakelse i hogstplanleggingen, for eksempel en fysisk befarings av arealet som skal hogges, som nå er fjernet. I en tid da stadig flere skogeiere dessverre har mindre kunnskap om hva det innebærer å drive en skogeiendom, mener vi at dette er svært uheldig. Endringen vil øke risikoen for dårlige beslutninger, samtidig som det gir skogbruket enda friere tøyler. Vi mener skogbrukssjefens oppgave må styrkes og ikke svekkes.

6: Omtale av skogkultur må beholdes og miljøhensyn styrkes

I forslaget til ny forskrift er flere hensyn og krav fjernet, og det henvises i stedet til bærekraftforskriften og PEFC-standarden. Eksempel på dette er planting av fremmede treslag, markberedning, lauvtreinnslag, grøfting og turrlegging av myr. Departementet begrunner dette med at andre forskrifter og frivillige standarder fanger opp dette.

ØV er ikke enig i dette. Vi mener at de temaene som foreslås fjernet må beholdes i forskriften. Av hensyn til friluftsliv, naturopplevelse og naturvern er det uakseptabelt å tillate gjødsling av skog og markberedning. Markberedde hogstflater er totalt uønsket i Marka, da denne kraftige overflatebehandlingen fullstendig ødelegger muligheten til enkelt å ferdes på slike arealer. Inngrepet er dessuten sjenerende og uestetisk for turgåere. Gjødsling bør ikke forekomme i områder som brukes mye til friluftsliv og kan blant annet endre økologien og framelske gras og fortrenge bærlyng.

7: Økt kunnskap gjennom bedre kartlegging

Det er positivt at det legges vekt på at skogbruket skal være bærekraftig, men så lenge naturverdiene i Oslomarka er for dårlig kartlagt, så gir kravet ikke nok mening. Vi viser i den sammenhengen til NOAs erfaringer og oppdagelser, som vi har kommentert under punkt 4.

Opplevelsesverdier kom inn som et eget tema i markaloven. Forarbeidene til markaloven definerer hva som gir et område særskilte opplevelsesverdier som grunnlag for vern etter lovens § 11. Ut over NOAs registrering av eventyrskog, og myndighetenes registrering av friluftslivsverdier i 32 av 178 foreslåtte verneområder (SWECO), er det ikke foretatt registrering av særskilte opplevelsesverdier eller områder med spesielt opplevelsesrik skog.

Det må foretas ytterligere kartlegging av både biologisk mangfold, opplevelsesverdier og friluftslivsverdier. Bedre kunnskap om alle de verdiene skogeier må hensynta vil være med på å gjøre den foreslåtte nettportalen til et nyttig og arbeidsbesparende verktøy for skogeier, offentlig forvaltning og ikke minst for organisasjonene som ivaretar viktige natur-, friluftslivs- og opplevelsesverdier for over 1 million mennesker.

8: Gode foryngelsesmetoder og etablering av ny skog

Dette er et meget positivt element i forskriften, og erfaringene fra drifta i Oslo kommunes skoger, viser at slike metoder er mulig å benytte i større grad enn det gjøres i dag. Slike hogster er dessuten mye mer positive for de verdiene markaloven skal beskytte. At kravet om

fravær av fremmede treslag i likhet med mange andre miljøkrav er fjernet, og det vises til andre forskrifter, anser vi som uheldig da lovverket blir mer fragmentert.

9: Landbruksveier og terrengtransport

Vi er i all hovedsak enige i endringer i paragrafene som omhandler landbruksveier og terrengtransport, selv om vi mener det lett kan skapes forvirring om glidende overganger mellom terrenginngrep som skogbrukstiltak og terrenginngrep som tiltak for friluftslivet. Vi synes at de spesifiserte terrenginngrep og midlertidige driftsveier åpner for en upresis aksept av terrenginngrep, og vi har i praksis allerede opplevd en «tøying» av begrepene. Vi har også sett tilfeller av at oppretting av kjøreskader etter hogst har resultert i en ny driftsvei med grøfter og stikkrenner. Vi ber derfor om at forskriften i paragraf 6, 3. ledd må presisere at:

Kjøreskadar etter skogbrukstiltak må utbetrast til opprinnelig standard snarast mulig osv.

Hvis departementene mener at et tiltak skal vurderes etter forskrift om landbruksveier, så mener vi at den forskriften ikke tar tilstrekkelig hensyn til de viktige almene interessene i Marka. Vi mener derfor at søknadsplikten må utvides til å gjelde også driftsveier, omfattende rehabilitering og andre større terrenginngrep (jfr. Forskrift om landbruksveier, § 1.3 andre ledd), og at naturvern- og friluftslivsorganisasjoner får høve til å uttale seg om alle disse før vedtak blir fattet.

Konklusjon:

ØV mener at forslaget til ny forskrift, inkludert nytt hjemmelsgrunnlag, må endres så mye at det vil kreve en ny høring. Foruten våre momenter må ny forskrift være basert på innspill fra OOF i 2009, samt fra alle de nasjonale naturvernorganisasjonene, markaorganisasjonene og NOA i denne høringsprosessen. Den nye forskriften må innebære en skjerpelse av hensynene til friluftsliv, naturopplevelse og biologisk mangfold ved skogbruk i Marka, i stedet for en svekkelse.

[Dokumentet er elektronisk godkjent](#)

Med vennlig hilsen

Helga Gunnarsdóttir
Styreleder

Sigmund Hågvar
Styremedlem

Johan Ellingsen
Styremedlem

Kopi:

Klima- og miljødepartementet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Buskerud

Ski kommune

Enebakk kommune

Rælingen kommune

Lørenskog kommune

Oslo Kommune, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Bymiljøetaten